

Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, z. s.

Stochovská 151/12, 161 00 Praha 6 – Ruzyně

www.svornik.cz; IČ: 26543206; ID datové schránky: sirv6z9

Mgr. Martin Baxa
ministr kultury
Ministerstvo kultury ČR
Maltézské náměstí 1
118 01 Praha 1

Statutární město České Budějovice
Doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
primátorka města
náměstí Přemysla Otakara II 1/1
370 92 České Budějovice

Národní památkový ústav
generální ředitelství
Valdštejnské náměstí 162/3
118 01 Praha 1

V Praze, 23. 3. 2023

**Jihočeský kraj, okres České Budějovice, České Budějovice, č. p. 243/2, Jirsíkova ulice,
kulturní dům Slávie – Německý dům**

Členové spolku Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, z. s. (dále jen Sdružení pro SHP) na valné hromadě konané dne 16. března 2023 široce diskutovali problematiku zamýšlené „rekonstrukce a revitalizace kulturního domu Slávie“ spojené s dostavbou tzv. Německého domu (dnes známého jako kulturní dům Slávie), který je nemovitou kulturní památkou a zároveň je součástí městské památkové rezervace České Budějovice.

Výsledkem diskuse bylo pověření rady Sdružení pro SHP zaslat níže formulované stanovisko, které bude zároveň zveřejněno na webových stránkách Sdružení pro SHP.

S pozdravem, za Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, z. s.

Mgr. David Otáhal

starosta Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, z. s.

Příloha: Stanovisko Sdružení pro SHP – 3 strany

Stanovisko Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, z. s. k zamýšlené „rekonstrukci a revitalizaci“ spojené s dostavbou Německého domu (dnes KD Slávie) v Českých Budějovicích

Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, z. s. považuje záměr tzv. „rekonstrukce a revitalizace kulturního domu Slávie“, který je kulturní památkou stojící v území městské památkové rezervace České Budějovice dle projektu vzešlého z tříkolového soutěžního dialogu za zcela nevhodný, v dramatickém rozporu s legislativními i morálními zásadami státní památkové péče i v rozporu s mezinárodními úmluvami o ochraně kulturního dědictví, jichž je Česká republika signatářem. Za zcela absurdní pak Sdružení pro SHP považuje poskytnout na realizaci záměru, která by byla devastující pro dosud chráněné památkové hodnoty stavby, dotaci ve výši 177 mil. Kč administrovanou Ministerstvem kultury z Národního plánu obnovy. Tato významná dotace by prokazatelně nesloužila k ochraně historické stavby, ale k její zásadní transformaci, kterou si dovoluujeme nazvat deformací.

Členové Sdružení pro SHP nechápou, jak je možné, aby Česká republika prostřednictvím vrcholného orgánu státní správy, který má mj. pečovat o ochranu a popularizaci dochovaných kulturních hodnot a o kulturnost obecně, nejen že nezabránila, ale formou dotace dokonce aktivně podpořila devastaci chráněné, více jak 150 let staré kulturní památky od jednoho z nejvýznamnějších architektů 19. století Ignáce Ullmana. Budova Německého domu je prvotřídní neorenesanční stavbou, která je obecně považována za nejvýznamnější jihočeskou realizaci tohoto architekta, někteří odborníci budovu považují dokonce za vůbec nejvýznamnější Ullmanovu mimopražskou realizaci. Do současnosti je stavba dochována kompaktně, bez zásadních dispozičních korekcí, pouze pro objekty podobného charakteru „tradičně“ převrstvená sice utilitárními, ve většině případů však snadno identifikovatelnými a snadno korigovatelnými mladšími opravami. Toto konstatování plně platí i pro zcela výjimečně dochovanou původní turnerskou tělocvičnu, která je dle dosavadních poznatků nejstarší a především nejlépe dochovanou turnerskou tělocvičnou v České republice. Je velmi špatnou vizitkou kulturnosti státu, likviduje-li skutečně jedinečně dochované autentické originály, a to v objektu s památkovou ochranou. Žádná rekonstrukce nemůže nikdy vyvážit tuto hrozící ztrátu, zánik jedinečného není nijak ospravedlnitelný.

Sdružení pro SHP se rovněž velmi podivuje okolnostem povolení radikální přestavby objektu. Jak vyplývá z názvu spolku, jeho členy jsou převážně badatelé, kteří se věnují výzkumu a průzkumu historického stavebního fondu, a to především formou stavebněhistorického průzkumu nebo inventarizačními soupisy historických prvků a konstrukčních detailů. Je v zásadním rozporu s dobrou praxí, zákonem o státní památkové péči i oborovými metodikami, aby výše uvedené průzkumy nebyly zpracovány jako podklady v rámci předprojektové přípravy, ale jejich dodatečným zpracováním byla „omluvena“ akceptace razantních zásahů. Stavebněhistorický průzkum zpracovaný v roce 1992 lze charakterizovat spíše jako stručný posudek, nemá zásadní náležitosti, které i v roce 1992 měl průzkum mít. Velmi důležité však je, že již nemohl reflektovat aktuální stav objektu v době podání žádosti o jeho přestavbu o více jak 20 let později. Především však v žádném případě nemohl reflektovat od roku 1992 zásadně prohloubenou míru poznání o tomto typu architektury, která se významně zvýšila díky nové generaci stavebních historiků či historiků umění specializujících se na poznání architektury 19. století, která byla ještě v 90. letech 20. století architekturou spíše tolerovanou než poznanou a oceňovanou. Spolu s rostoucím počtem průzkumů objektů 19. století se výrazně proměnily a zdokonalily také badatelské metody, které se následně

důsledně propsaly do oborových metodik, pro zpracovatele respektující badatelskou etiku závazných a v míře podrobnosti zkoumaných staveb zcela nesrovnatelných s požadavky na podobu stavebněhistorického průzkumu na počátku 90. let 20. století. Další mladší průzkumy pak byly zpracovány až na základě podmínek rozhodnutí správních orgánů, a to po rozhodnutí o akceptaci radikální přestavby a v rozsahu omezeném pouze na místa dotčená stavbou. To je u stavby, jejíž hmota má zaniknout minimálně z 50 % zcela neakceptovatelný přístup, který by nebyl omluvitelný ani v případě, že by takto ex post zpracované průzkumy byly průzkumy kvalitní. Zpracované průzkumy jsou však bohužel vzhledem k rozsahu chystaných stavebních zásahů v objektu zpracovány zcela nedostatečně a ani v náznaku nenaplnují ani druhý podstatný důvod, kvůli kterému se zpracovávají, tzn. uchovat poznání o podobě stavby v předem definovaném časovém úseku budoucím generacím badatelů a zájemců o minulost alespoň ve srozumitelně strukturovaných grafických a písemných výstupech. Jsme si proto jisti, že správní orgán při akceptaci radikální rekonstrukce kulturní památky nevycházel z aktuálního stavu poznání kulturně historických hodnot a správní rozhodnutí tedy byla vydána v rozporu se zákonem o státní památkové péči i v rozporu se správním řádem.

Fatální dopady absence skutečně relevantních průzkumů stavby nejlépe ilustruje nedávné poznání o nepravdivosti účelově vykonstruovaného tvrzení o nedokončenosti původní stavby projektované Ignácem Ullmanem. Potvrzená existence mladší plánové dokumentace předpokládající rozšíření objektu je pouhým laciným alibi zastánců přestavby spojené s přístavbou. Nerealizovaných projektů novostaveb a přestaveb starých staveb znají dějiny více než projektů realizovaných. Dostavbu Německého domu by však nelegitimizovala ani skutečnost, že by Ignác Ullman objekt skutečně zamýšlel vystavět plně symetrický. Hodnota nedokončeného díla je jednou z dílčích památkových hodnot, velmi často jde o hodnotu unikátní, a rozhodně stavbu po 150 letech své existence nelze považovat za nedokončenou. Skutečně nedokončená stavba by po tak dlouhý časový úsek svou existenci neobhájila.

Z pozice stavebních historiků rovněž považujeme za nutné se vši vážností zdůraznit, že pro kulturní společnost je jakýkoliv historický objekt nenahraditelnou bankou hmotných pramenů poznání, pramenem, v kterém je uloženo obrovské množství informací o společnosti samotné, o našich předcích, jejich myšlení, životech, radostech i chybách. Pro Německý dům, vystavěný jako veřejný spolkový objekt, který si svůj původní účel uchoval v podstatě beze změny 150 let, toto konstatování platí obzvláště. 150 let se v něm scházeli lidé, 150 let se v jeho sále, nyní určeném k demolici, konaly plesy, schůze, taneční kurzy. Po mnoho desítek let v jeho tělocvičně, nyní rovněž odsuzované k demolici, obyvatelé Českých Budějovic cvičili. Vždyť jen relativně časté změny názvů spolkového domu o našich dějinách hodně vypovídají.

Někteří zastánci radikální přestavby Německého domu se domnívají, že stávající objekt může brzy zůstat „hodnotově vyprázdněn, bez žádných původních prvků“¹. Ano, to se stane, bude-li realizována zamýšlená přestavba. Zastánci radikální přestavby se bohužel zcela zásadně mýlí, považují-li památkovou péči za ochranu hmoty bez života. Netuší (nebo tuší, ale nechtějí přiznat) totiž, že život historické stavby podobně radikální stavební zásahy zničí. Je

---

¹ „Dostáváme se do situace, kdy objekt zůstane hodnotově vyprázdněn, bez žádných původních prvků, a výsledným stavem tak bude možná potřeba vybudovat repliku. Navzdory podstatě památkové ochrany vznikne pouze falešný obraz minulosti.“ Ing. arch. Igor Kovačević, Ph. D., Moba studio s. r. o., 31.5.2021, nepublikovaný rukopis

samozřejmé, že po rekonstrukci začne život nový. „Jen“ to již nebude život kulturní památky. „Jen“ již nevratně zaniknou téměř všechny stopy života minulých generací. Je nešťastné, že tak mimořádnou kulturní ztrátu na vlastním kulturním dědictví chce realizovat statutární město České Budějovice, které zároveň aspiruje na status kulturního města Evropy pro rok 2028. Nemůže být větší rozpor v proklamacích a činech.

Členové Sdružení pro SHP jsou přesvědčeni, že realizace záměru radikální přestavby Německého domu v Českých Budějovicích dle nám známé projektové dokumentace, by byla mimořádně nekulturním činem, který by byl jen obtížně srovnatelný s jinými, státními orgány demokratického státu rovněž akceptovanými výrazově radikálnějšími adaptacemi a přestavbami. Hledat a nalézat srovnání v době před rokem 1989 je nedůstojné pověsti České republiky jako kulturního státu v centru Evropy. Věříme, že k podobnému srovnání nebudeme nuceni a devastační záměr přestavby Německého domu bude nakonec výrazně korigován ve prospěch ochrany skutečných hodnot chráněné kulturní památky a skutečného života v ní existujícího před umělým hledáním dialogů nového se starým. Dialogů falešných, zcela zbytečně a účelově formulovaných.

Členové Sdružení pro SHP zároveň deklarují, že jsou v případě oslovení kompetentními orgány připraveni již zcela konkrétně doložit, v čem jsou dosud zpracované „stavebněhistorické“ průzkumy a inventarizační soupisy zcela nedostatečné a metodologicky pomýlené.

Rada Sdružení pro SHP, 23. března 2023 na základě pověření valné hromady Sdružení pro SHP ze dne 16. března 2023.